

קונטרס
טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

פרשת וארא שנת תשל"ד

יב

מבן
**טעם
זקנים**

שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

זוכר כל הנשכחות
זקן אסור להיות
הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים
כתבם כל לוח לבך
תפארת לו מן האדם
לקרב ולא לרחק
ימין מקרבת
לשנות מפני השלום
שובו בנים שובכים

צדיק מושל
נעלבים ואינם עולבים
ארך אפים ראה
העיקר הוא הרצון
עולמך תראה בחיך
ושנא את הרבנות
קרטליתא המקבעי בה אבנים טובות
והוא ינהגנו על מות
לבר נטלין ולא עאלין...

כל הזכויות שמורות
שער ועימוד: י. גרוס
0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:
יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב
(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:
Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:
0548432460
bn5710048@gmail.com

פרשת וארא, שנת תשל"ד

(טי"פ מס' #10)

צדיק מושל

(מדבר מענין המנהיגות האמיתי של הצדיק האמת כמבואר בתורה י"ח בליקוטי מוהר"ן)

--- בתחילת הנהגתו של הרבי, היה הרבי בן 'שמונה עשרה שנה', בעת שהרבי העביר את מקום מגוריו למעדודיווקע - שנת תק"ך - "מאה שמונים וארבע שנים" - עברו מאז שנת תק"ן (נכון לשנת תשל"ד).

וה'מנהיגות' של הרבי נמשכת! 'המנהיגות' של הרבי ממשיכה עד לימינו!

אכן ישנם חילוקים, וכפי שאצל ה'מלכות' של הקדוש ברוך הוא שעליה נאמר: "כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד", וב'מלכותו' יתברך

הערות ומראי מקומות

א.. ז"ל בתורה י"ח: "...ולפעמים חושב אדם בעצמו שיש לו רחמנות על העולם, ורוצה בהנהגתו, ובאמת זהו הרוצה אחר הכבוד, ותולה רדיפתו ברחמנות, ובאמת הוא רחוק מרחמנות הזה. כי כל זמן שאין לאדם אמונה בשלמות שאין שלמות אחריו, בודאי אין לו לקבל המלוכה והנהגה... ודע, שהאמונה היא מחזקת תמיד במלכות והנהגה, שלא יקח אותה זר שאין ראוי לה... הצדיקים המנהיגים את העולם בבחינת 'צדיק מושל' (שמואל"ב כ"ג), הם אוהזים במדת המלכות".

ב.. עיין חיי מוהר"ן אות ק"ח, ועיין גם כוכבי אור שיחות וסיפורים אות מ"ב.

טעם זקנים ד

יתכן שעושים רצונו - ושעוברים על רצונו, אולם זו מלכות! זו מלכות דקדושה! יש למלכות המשך!

כך גם - כביכול, 'המלכות' של הרבי נוהגת "מאה שמונים וארבע שנים", וברוך השם 'המנהיגות' ממשיכה באותו אופן ככימי חייו של הרבי! זוהי 'המנהיגות'! אם לי קשה לקיים דבר זה? זה לא ישנה את המנהיגות! המלכות של הרבי היא באופן זה, כך מתנהגת המלכות של הרבי!

רבי נתן באחד המכתבים - כותב לבנו: הרי אתה יודע שהרבי מאד הזהיר להתפלל בהשכמה, בפרט - כותב הוא - כוותיקין!"!

את 'חוקי המלכות' קיבלנו מהרבי! אם לי קשה לקיימם - האם בגלל זה אעשה שינויים? ! כמו התורה הקדושה - השולחן ערוך! אם יש סעיף בשולחן ערוך שקשה לי לקיים - הרי עלי לבקש מהשם יתברך שאזכה לקיימו!

זוהי הדרך וההנהגה של הרבי!

עניינו של הרבי, עניין 'קימת חצות', 'התבודדות', וכן שאר הדברים, 'תורה' שהרבי אמר, 'עצותיו' של הרבי, הכל, זוהי המנהיגות של הרבי! כל דיבור מהרבי!

הרבי אמר: "מיינ פייערל וועט שוין טלוען ביז משיח וועט קומען!"!
[האש שלי תוקד עד ביאת המשיח!]

הערות ומראי מקומות

ג.. עיין עלים לתרופה מכתב כ"ו: "...וְאֵתָה יִדְעֶתָ עֲצָם תְּשׁוּקָתָנוּ לְהִתְפַּלֵּל תְּמִיד בְּבִקְרֵי הַשָּׁכֶם, כְּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא ז"ל (שיחות הר"ן ל"א). נָא בְּנֵי, שְׁתַּרְגִּיל עֲצֻמָּךְ בְּזֶה, מִי יִתֵּן שְׁתִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם תְּפִלַּת הַנְּתִיקִין, אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ, כִּי כְשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּבִקְרֵי הַשָּׁכֶם יֵשׁ פְּנָאֵי וְחִרוֹת כָּל הַיּוֹם לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ. אֲשֶׁרֶינּוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ עַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁזְכִּינוּ לְקַבֵּל מִמְעִינֵי הַיְשׁוּעָה, כִּי גַם הִנְהִיגָה הַזֹּאת הַנ"ל הוּא יְסוּד גְּדוֹל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ."

ד.. חיי מוהר"ן אות ש"ו.

ה פּרשת וארא, שנת תשל"ד

וודאי, כל אחד כפי התקרבותו לרבי, כפי הליכתו עם עצותיו של הרבי, כך הוא מקיים את 'המנהיגות' של הרבי!

למשל: 'חייל' שהוא יותר מסור, והוא משרת את המלך, הוא נאמן יותר, אולם המנהיגות לא משתנה! ואכן בגלל זה – אינני יכול לשנות ולו סעיף קטן מהמנהיגות! זהו הסדר, זוהי המנהיגות! זוהי דרכו של הרבי, וזוהי מנהיגותו!

נעלבים ואינם עולבים

בתוך כל פרטי המנהיגות, ישנו דבר נוסף אצל הרבי, אצל הרבי יש עניין – שצריך 'לשתוק'!

הרבי ענה ואמר: "איך בין געקומען אין ארץ ישראל, האב איך געבראכט א מתנה – מחלוקת!" [באתי לארץ ישראל, הבאתי משם מתנה – מחלוקת!]

עלינו להבין, איזה מין מתנה זה 'מחלוקת'? נותנים 'מחלוקת' במתנה?!

זה עניינו של הרבי – כך החסידות מתנהגת שלו – אם רצונך להחזיק מעמד, עליך לדעת שעליך 'לשתוק'! אם רצונך לעסוק יותר בעבודת השם, צריכים יותר לשתוק, ומוכרחים לשתוק!

הערות ומראי מקומות

ה... עיין ליקוטי מוהר"ן תורה ו' אות ב': "...ועקר התשובה - כשישמע בזיונו ידם וישתק".

ועיין ליקוטי הלכות ברכת הפירות ה' אות י"א: "...ובשביל זה צריכין לסבל בזיונות ושפיכות דמים הרבה קדם שמתקרבין להצדיק האמת, ואפלו אחר שמתקרבין צריכין בכל פעם לסבל שפיכות דמים הרבה מאד. והפל הוא לטובה גדולה, כי זה עקר תשובתו, ועל ידי זה דיקא הוא זוכה לעמד על עמדו לבלי להתרחק מה' יתברך ומהצדיק על ידי כל מה שעובר עליו. כי על פי התורה הנ"ל מבאר שהכל

טעם זקנים 1

אלא מאי? - צריך להיזהר שהשתיקה לא תהיה באופן כזה כפי שהרבי אומר בתורה פ"ב: שישנם 'שני סוגי שתיקה', יש אחד שחושב בלבו: "שהשני ידבר כמה שהוא רוצה, אה - מה אכפת לי שהוא מדבר? שידבר!", ואולם על ידי 'שתיקה' כזו, השתיקה לא תעשה את פעולתה!

אלא השתיקה צריכה להיות, 'כי עלי לשתוק'! כי מגיע לי בזיון! אנכי ביזתי את הקדוש ברוך הוא, 'ובוזי יקלו' - אומר הרבי בתורה ו"י, 'ובוזי יקלו', כלומר, ביזתי את הקדוש ברוך הוא, אם כן מגיע לי - עלי להתבייש ולקבל בזיונות!

וכשהשתיקה היא באופן האמור - אזי השתיקה פעולת פעולתה באופן נפלא, על ידי כך הוא זוכה לתשובה, זהו עיקר התשובה! 'השתיקה' היא אחת מהיסודות בעניינו של הרבי!

רבי נתן 'שתק' בו בזמן שכל כך ביזו אותו, כל כך רדפו אותו, רצו להורגו, אולם רבי נתן חזר ואמר כל השנים: "אינני חפץ להיות 'רודף', הנני חפץ להיות 'נרדף'!".

הערות ומראי מקומות

בחינה אחת ממש, כי עקר התשובה הוא על ידי מה ששומע בזיונו ושותק, וסובל שפרכת דמים, שעל ידי זה נעשה בחינת אדם וכו', שזהו גם כן בחינת התקרבות להצדיק שהוא בחינת משה שהוא בחינת נקדה העליונה, והתלמיד המתקרב אליו הוא בחינת נקדה התחתונה וכו', שזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי שפרכות דמים ובזיונות הרבה". ועיין לקמן בארוכה עמוד שנ"ב.

ו.. ז"ל שם: "איתא בגמרא (שבת פח:): 'הנעלבים ואינם עולכים שומעים תרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר: 'ואהביו כצאת השמש בגבורתו'... הינו כי לפעמים הוא שותק לחברו, כדי לעשות לו יסורים ביותר, נמצא שבזאת השתיקה הוא מחרף את חברו ביותר, ואז נכללת השתיקה, בחינת נגה בקלפה, בבחינת חרפה כנ"ל. אבל כשעושה מאהבה ששותק מאהבה, מחמת שאינו רוצה לביש ולחרף את חברו, אזי בחינת נגה נכללת בקדשה. ועל כן עליהם הכתוב אומר: 'ואהביו כצאת השמש בגבורתו'".

ז.. עיי"ש אות ב'.

ז ~~~~~ פרשת וארא, שנת תשל"ד

היו זמנים שר' נתן יכול היה להיות 'רודף', המחקרים^ח אמרו לר' נתן: אם הנך חפץ, יש ביכולתנו לדאוג לכך שכל הרודפים – לא יישאר מהם מאומה! שבתוך 'עשרים וארבע שעות' לא יישאר אחד מהם בכל רחבי רוסיה!

אמר להם רבי נתן: "לא, אינני חפץ להיות 'רודף'!", הוא אמר להם בזה הלשון: "איך פארגין זיי נישט אז זיי זאלן זיין נרדפים, איך וויל זיין א נרדף, נישט זיי זאלן זיין נרדפים!" [אינני מפרגן להם להיות נרדפים, הנני חפץ להיות נרדף, לא שהם יהיו הנרדפים^ט].

יוצא מכך – שזהו אחד מהיסודות בענייניו של הרבי – שעלי להיות 'נרדף', ולא להיות 'רודף', הנרדף חייב לשתוק, הנרדף חייב לשתוק!

ארך אפים ראה

בליקוטי מוהר"ן ישנה תורה "אריכת אפים" (תו' קנ"ה) – הרי אנו מדברים כעת מעניין אריכת אפים – אומר הרבי בתורה: יהודי שחפץ להתפלל כראוי, ורוצה לקשר מחשבתו לדיבור, הוא רוצה להתפלל, אולם לא מניחים לו – ולמרות זאת מחזיק מעמד – הרי זה 'אריכת אפים'!

גם זה נקרא 'שתיקה', הוא לא נופל בדעתו!

אדם שמשתוקק למשהו, והוא לא מקבל את זה, הוא נופל בדעתו! הנני רוצה להתפלל, הרי אני רוצה?! הנני רוצה לקשר מחשבתי לדיבור – אני

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

ח... המשכילים באומאן שמוהרנ"ת היה מדבר עמם עפ"י ציווי רביז"ל, ועיין לקמן עמוד ר"ח.

ט.. ועיין בקונטרס 'טעם זקנים' אידיש – קונטרס כ"ו שרבי נתן אמר: "ניין, פונעם רבי'ן האב איך אזוי נישט מקבל געווען; פונעם רבי'ן האב איך מקבל געווען, נאר תפילה און תפילה און תפילה!".

ח טעם זקנים

רוצה להתפלל, וחפץ להתחדש בתפילה בכל יום, הנני רוצה – אולם אינני מצליח!? אזי הוא נופל בדעתו – 'אם לא אז לא'! אין זה נחשב 'אריכת אפים'!

'אריכת אפים' הכוונה, "הנני רוצה – אולם הנני ממתין!", יש לי אריכת אפים! הנני ממתין, אולם הנני רוצה, אינני מניח את הרצון!

אם מפסיקים 'לרצות', אין זה נחשב אריכת אפיים! אם עוזבים לגמרי, 'אם לא אז לא', 'כשלא מצליח – לא מצליח', אין זה נחשב אריכת אפיים.

אלא מה הכוונה 'אריכת אפיים'? שאינני מניח את 'רצוני', הנני ממשיך לרצות! איי, לא נותנים לי? אחכה ואמתין! – הרבי מכנה זאת בשם 'אריכת אפיים', שם בתורה קנ"ה'.

'משה רבינו' שכל כך בער לארץ ישראל, "מה ראה? ארץ אפים ראה!".

הפירוש הפשוט בגמרא הוא, שהשם יתברך הוא 'ארץ אפים', ומאחר והקדוש ברוך הוא אמר למשה שהוא לא יוכל להיכנס ולבוא לארץ ישראל, אם כן מדוע משה כל כך בער? אלא, השם יתברך הוא 'ארץ אפים', הקדוש ברוך הוא ימחול, והוא כן ייכנס לארץ ישראל! – זהו הפירוש על פי פשוטו.

ברם הרבי מפרש זאת אחרת, משה רבינו ראה שבארץ ישראל זוכים ל'אריכת אפיים', זה מה שהוא ראה, ולכן הוא בער כל כך לארץ ישראל, הוא ראה שעל ידי 'ארץ ישראל' זוכים ל'אריכת אפיים'!"

הערות ומראי מקומות

י.. וז"ל שם: "הינו שזוכה על-ידי אמונה לאריכת אפים, שיאריך אפו על כל דבר בלבול ומניעה שעובר עליו בתפלתו ועבודתו, שייסבל הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על-ידי-זה כלל, רק יעצר רוחו ולא יכפת לה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבר על הכל, ולא יחוש על כל הבלבולים והמניעות כלל, שקל זה הוא בחינת ארץ אפים, שזוכין על-ידי אמונה".

ועיין ענין זה בארוכה בליקוטי הלכות הלי' תפילין הלי' אות ר' ז' ח' ט', עיי"ש.

יא.. וז"ל שם: "...ועקר גדל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבנו ע"ה שהיה מתלהב לארץ-ישראל כל-כך, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ-ישראל זוכין לבחינת ארץ

ט פרישת וארא, שנת תשל"ד

דבר זה חסר היה לו – ל'משה רבינו', שהרי כל עניין "הכאת הצור" היה כתוצאה מכך שלא היה לו 'אריכת אפים' – 'דוחק את השעה'^ב!

כך גם הפגם 'במדין', "ויקצוף על פיקודי החיל"^ג, משה רבינו ראה שהוא נכשל פעמיים, וכל זה מחסרון 'אריכת אפים', לכן הוא השתוקק לארץ ישראל, לקבל 'אריכת אפים'!

ואכן כך העיד הרבי על עצמו: שאריכת אפים – שלא תהיה לו אפילו 'הקפדה בלב' – הוא לכך זכה על ידי ארץ ישראל! כך ענה הרבי ואמר על עצמו^ד.

הערות ומראי מקומות

אפים כנ"ל, וזה שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין קי"א): 'וימהר משה ויקד ארצה וישתחו' – 'מה ראה, ארץ אפים ראה', הינו כנ"ל, כי מחמת שראה בחינת ארץ אפים שהוא תלוי בארץ ישראל כנ"ל, על-כן ויקד ארצה, שהיה לבו בוער לארץ ישראל, כדי לזכות לארץ אפים".

יב.. עיין ליקוטי מוהר"ן תורה כ' אות ה': "...וזהו טעות שטעה משה, שהקדוש-ברוך-הוא אמר למשה: 'קח את המטה והקהל את העדה ודברת אל הסלע לעיניהם'... וזהו הכאת הסלע פעמים: הכאה אחת, שלקח באורי התורה בכח ובאנס ולא בקש מתנת חנם כנ"ל; והכאה אחת – כי מי שדוחק את השעה, שעה דוחקתו (ברכות ס"ד. וערוכין יג.), ונסתלק קדם ומנו... ובשביל זה אין לאדם לדחוק את עצמו על שום דבר, אלא יבקש בתחנונים".

וז"ל בליקוטי הלכות הל' גזילה ה' בסופו: "כי אפלו צדיקים נוראים ונשגבים, כל שגיאותם היה בענין זה, אף מה לנו להבין ולהתבונן בשגיאותם, אף תורה הוא וללמד אנו צריכין, להבין על ידם רמזים לעצמנו: אם בארזים נפלה שלהבת על ידי דחיקת השעה לפי נשגבות מעלתם ברום גבהי מרומים, מה יעשו אזובי קיר כמונו, כי מכל שכן וכל שכן כמה אנו צריכין להזהר מבחינת דוחק את השעה, שמשם כל הפגמים והקלקולים רח"ל, ואפלו כשמתחילין להתעורר להתקרב לה' יתברך אסור להיות דוחק את השעה".

יג.. במדבר ל"א י"ד, ועי' רש"י שם כ"ד.

יד.. עיין בליקוטי הלכות הל' תפילין ה' אות י"ז: "כמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו שזכה לבחינה זאת בארץ ישראל, שהיה לו אריכת אפים כזה שלא יהיה בלבו שום צד כעס וקפיצא אפלו על השונא הגדול שלו שעושה לו כל היסורים, אף על פי כן אין לו בלבו עליו שום שנאה וקפיצא". ועיין שבחי הר"ן אות כ"ב.

גם לפני כן היה לו 'אריכת אפים', אבל שלא תהיה לו אפילו 'הקפדה בלב' – לכך הוא זכה על ידי 'ארץ ישראל'!

בדרך כלל 'אריכת אפים', פירושו: 'שלא יבוא לידי כעס', אולם על פי ביאורו של הרבי בתורה קנ"ה, הרי ש'אריכת אפים' הוא 'יסוד הכל' בעבודת השם! כל היסוד של 'אמונה' – 'תפילה', זהו הענין של 'אריכת אפים'! 'הנני רוצה', ואינני חדל מלרצות! – ועל ידי כך הנני זוכה ל'אריכת אפים'!

זו היא הבנה חדשה ב'אריכת אפים'! על פי פשוטו – אריכת אפים הכוונה, שלא אכעס, אולם כאן מפרש הרבי פירוש שונה לגמרי, וזוהי אריכת אפים בעבודת השם, בתפילה, ובעבודה! 'הנני רוצה' מעלה זו – גם ולמרות שאינני זוכה לכך – הרי שאנכי 'מאריך אף'!

העיקר הוא הרצון

אכן הרבי ענה ואמר לרבי נתן – בתחילת התקרבותו – "דו זאלסט זיך ציען צו די העכסטע מדריגה, נישט ארפפאלן פון די נידעריגסטע!" [תשתוקק למדריגה הגבוהה ביותר, ואל תיפול מהמדריגה הנמוכה ביותר!]!

זהו הפירוש 'אריכת אפים', אדם שחפץ להתעלות, ולאחר זמן דוחים אותו – אולם הוא ממשיך להתעלות מעלה מעלה! כל דחייה שהיא, לא תדחה

הערות ומראי מקומות

טו.. עיין ליקוטי מוהר"ן תורה ו' וז"ל: "כי היא בקיאות גדולה מאד מאד, שיזכה לידע ליגע עצמו ולטרח בעבודת ה' תמיד, ולצפות בכל עת להגיע למדרגה גבוהה יותר, ואף על פי כן אל יפל משום דבר, ואפלו אם יהיה אף שיהיה, חס ושלום, אף על פי כן אל יפל בדעתו כלל, ויקים: 'ואציעה שאול הנף', כנ"ל".

ועיין כוכבי אור חלק ששון ושמחה תפילה א' הערה ג': "צנה אדמו"ר ז"ל שצריך לאחז החוטףא בתרי ראשין שאף על פי שכוספים ומתגעגעין לזכות לתכלית המעלה, אכל לעמת זה ביותר ויותר בכפלי כפלים צריכים להתגבר בשמחה ולקיים "בשמך יגילון כל היום" ולהיות שמת בחלקו בכל נקדה ונקדה ובכל שעה דשערה אף שהוא".

פרשת וארא, שנת תשל"ד יא

אותך, עלי להמשיך בדרכי, עלי להמשיך בדרכי, הנני ממשיך להשתוקק ולכסוף!

כשה'בעל דבר' מפיל ומכשיל יהודי, כל כוונתו היא רק – שמא על ידי כך יחדל היהודי מלכסוף! שמא היהודי יחדל מלהשתוקק!^{טז}

זהו כח נפלא – כשלא מניחים את ה'רצונות', אף על פי שעדיין אינני זוכה למעלה אליה אנכי משתוקק!

והרי האמת היא – שבעבודת השם לא שייך לדעת כלל וכלל האם פועלים, או שמא לא פועלים! לפעמים האדם חושב שהוא כלל לא פועל, ובאמת הוא פועל רבות! ולפעמים נראה לו שהוא פועל רבות, אולם באמת אינו פועל כלל!

זאת מכיון שה'נקודה הפנימית' – שהאדם יידע האם הוא פועל או לא – אין לאדם בירור בעניין זה כלל וכלל!

הערות ומראי מקומות

טז.. עיין ליקוטי הלכות הל' ברכות הריח ד' אות ה': "...וזה בחינת 'הוי רץ למצוה קלה ובורח מן העברה, שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה, ששכר מצוה מצוה ושכר עברה עברה'. כי כל מה שעושים אינה מצוה, זוכין לרצון חזק יותר לה' יתברך, כי זהו התכלית והשכר של המצוה כנ"ל, ועל-כן 'מצוה גוררת מצוה'... כי עקר פגם העברה הוא מה שנתחלש הרצון דקדושה על-ידי העברה כנ"ל, שעל-ידי זה 'עברה גוררת עברה', ועל-כן נדמה לו שאי אפשר לו לצאת ממה שנתלכד בו. אבל הבחירה חפשיית תמיד, ותשובה קדמה לעולם, וה' יתברך נתן כח באדם שאפלו אחר כל העברות והחטאים ח"ו, יש לו כח עדין להתגבר ברצונות חזקים לה' יתברך, שעל-ידי זה ישבר כל המניעות ויתקרב לה' יתברך".

ושם בהל' ערב ג' אות ד': "שהכלל הוא הרצון לה' יתברך, אשר רק בשביל זה בא האדם לעולם הזה, והוא עקר התכלית של האדם וכנ"ל... ועל כן באמת בודאי 'אשרי מי שלא חטא', כי גם האדם מה שהוא מלבש בעולם הזה לבד הוא גם כן בספנה גדולה שיוכל לשכח את הרצון דקדושה ח"ו, על ידי הרצונות הפגומים של העולם הזה, אפלו על ידי הרצונות של החר, מכל שכן וכל שכן כשח"ו נכשל באיזה עוון וחסא ונתרחק יותר ויותר, בודאי הוא מסכן מאד, כי יכול ח"ו לשכח לגמרי את הרצון דקדושה מחמת שנתרחק מאד. אבל מי שכבר נכשל באיזה חטא ועוון... על כל פנים יזכר את עצמו בכל פעם ויגיל את עצמו לכסף ולהשתוקק לה' יתברך ברצון חזק תמיד – זה עקר התשובה".

יב טעם זקנים

אכן כך כתוב ב'שיחות הר"ן': "יש בני אדם עובדי ה' שאין השם יתברך מראה להם מה שפעלו כל ימי חייהם, רק אחר מותם בעולם הבא, אז יראו מה שפעלו!" , זהו ניסיונם, לא מראים להם בעולם הזה!

על האדם להמשיך לכסוף ולהשתוקק, עליו להשתוקק לטוב, להשתוקק לתפילה כראוי, להשתוקק במחשבתי - לקשר את המחשבה, להשתוקק ל'שמירת עיניים'!

עלי לרצות, לכסוף, להשתוקק - זו כל מגמתי! איי, הנני מרגיש שדוחים ומשליכים אותי אחורנית? עלי להמתין ב'אריכת אפים'! אל לי להניח רצונותי! זהו יסוד בענייניו של הרבי.

עולמך תראה בחיך

הרבי אכן מביא בתורה י"ח": "שעל ידי 'אריכת אפים' זוכים להרגיש 'תכלית שעשוע עולם הבא'!", כך אומר הרבי בתורה.

ב'שעשוע עולם הבא' אין לנו תפיסה כלל, לא שייך כלל וכלל שהאדם יתפוס דבר זה, אפילו במחשבה! "עין לא ראתה אלקים זולתך" - אפילו

הערות ומראי מקומות

יד.. עיין שיחות הר"ן אות רמ"ד: "שמעתי מאחד מחשובי אנשים איש כשר וירא שמים ועובד את השם באמת, שאמר לו רבנו ז"ל, שיש בני אדם עובדי ה' שאין השם יתברך מראה להם מה שפעלו כל ימי חייהם, רק אחר מותם בעולם הבא, אז יראו מה שפעלו. והבנתי שרבנו ז"ל אמר לו דבר זה לענין התחזקות, לבל יפל בדעתו מה שכבר עסק בעבודת השם, ועדין אינו רואה בעצמו שום פעלה, כי יש שאינו יכול לראות כל ימי חייו מה שפעל כ"אם לאחר כך".

יד.. וז"ל שם: "...ודע, שהתכלית של הבריאה הוא שעשוע עולם הבא, ואי אפשר לקרב זאת התכלית למחשבות בני-אדם, כי זאת התכלית עליו נאמר (ישעיהו ס"ד): 'עין לא ראתה וכו'". אבל הצדיקים באמת, גם הם יכולים לתפס במחשבתם תכלית עולם הבא. וכל אחד ואחד מ'ישראל', לפי שישו שיש לו בתוך נשמת הצדיק, בן מקבל ממנו גם בן זאת התכלית, כפי הפרת הפעם ברחמנות".

פרשת וארא, שנת תשל"ד יג

ל'נביאים' לא היה הרגשה ב'שעשוע עולם הבא', הקדוש ברוך הוא לא הראה להם את 'תענוג עולם הבא' שהצדיקים יזכו לעתיד! הכל הוא הראה להם, אולם 'תענוג עולם הבא' לא הראה להם!"

אבל הצדיקי אמת – אומר הרבי: – "הם יכולים 'לתפוס' במחשבתם תכלית עולם הבא", וזה שמקורב אליהם, והוא מפיר 'כעס ברחמנות' – יש לו 'אריכת אפים' – אזי על ידי אריכת אפים הוא זוכה לכך שתהיה לו השגה ותפיסה ב'שעשוע עולם הבא'!

מקודם דיברנו ש'שעשוע עולם הבא' הוא 'בלתי גבול' – כשאני נמצא 'בגבול', כיצד אוכל להשיג דבר שהוא 'בלתי גבול'?

אנחנו נמצאים ב'גבול' – בגבול ה'שינה', בגבול 'אכילה', ושאר תענוגים, אינני יוצא מן הגבול – אם כן, כיצד אוכל להשיג תענוג שהוא 'בלתי גבול'?

בתורה "חיים נצחיים" מדבר הרבי על כך: שעל ידי 'שפלות' האדם זוכה להיות 'בלתי גבול', ואז הוא יכול לקבל 'הרגשה' ב'חיים נצחיים' שהם 'בלתי גבול'.

'שעשוע עולם הבא' – מבאר הרבי בתורה – זהו תענוג שהוא 'בלתי גבול', אין לו גבול וצמצום כלל וכלל, זהו 'אור' שאין בו גבול כלל!

הערות ומראי מקומות

יט.. ברכות דף ל"ד ע"ב, ועוד.

כ.. וז"ל שם: "כי תענוג עולם הבא אי אפשר לנו להשיג עכשו, וזה מחמת שאנו עכשו בגבול, וכל דבר שיש לו גבול אי אפשר לו להשיג תענוג עולם הבא הרוחני... ועל-כן עקר חיים נצחיים של לעתיד לבוא, בחינת תענוג עולם הבא, יהיה רק להשפלות של כל אחד, כי שפלות ועניויות הוא בחינת בלתי גבול, כי הוא בחינת אין ממש, ואין לו שום גבול, מחמת שהוא בתכלית העניויות, ועקר חיים נצחיים של עולם הבא הוא רק בבחינת בלתי גבול".

אלא שהרבי מחדש כאן 'חידוש' - כשהאדם 'מפר כעס ברחמנות', יש לכך כוח כל כך גדול, שעל ידי זה הוא יכול לזכות להשיג ולתפוס במחשבתו 'תענוג עולם הבא'!

ואמנם מהו 'תענוג עולם הבא' שלנו?

ישנו מכתב מאחד מאנשי שלומינו ובו הוא כותב לבנו כך^{כא}: "כשהקדוש ברוך יעזור לך, תקום ב'חצות לילה' ותעסוק בלימוד 'תורה בליקוטי מוהר"ן', אזי יקוים בך "עולמך תראה בחייך!", תרגיש תענוג 'עולם הבא' כאן ב'עולם הזה'!

הבן הראה לי את המכתב שקיבל מאביו! אביו כותב לו "עולמך תראה בחייך!", תרגיש תענוג 'עולם הבא' כאן ב'עולם הזה'!

זהו ה'שעשוע עולם הבא' שלנו!

שהקדוש ברוך יעזור לנו שנחזיק עצמנו ברבי, שנעסוק ב'שיחה בינו לבין קונו', וששאיפתנו תהיה לזכות ל'נקודת חצות', ובעיקר שיהיה לנו 'אריכת אפים'! שלא נכאיב אחד לשני, לא נחפש את חסרונותיו של הזולת - שזהו ממש ההיפך מ'אריכת אפים', שלא נזלזל בזולת שהוא לא מתנהג כראוי, כך גם כל אחד כלפי עצמו, שתהיה לנו 'אריכת אפים' בעבודת השם.

כשמחזיקים בזה, זהו 'שעשוע עולם הבא'! זהו ה'שעשוע עולם הבא' שלנו! וממילא גם ב'עלמא דאתי' זוכים לכך!

הערות ומראי מקומות

כא.. בשיח שרפי קודש הישן ח"ה את רס"ט, מובא שזה היה רבי אייזיק קראסינשטיין ז"ל מאנ"ש באומאן, שכתב כן במכתב לבנו רבי הירש לייב ז"ל.

(ר' משה ביננשטוק: האם היה ענין ללמוד 'ליקוטי מוהר"ן' בחצות לילה? סיפרתם מספר מעשיות על כך ש'רבי נתן' עסק בחצות בלימוד 'שולחן ערוך', סיפור אחד: על רבי נתן שלמד תורה ז' 'כי מרחמם ינהגם' בליקוטי מוהר"ן. סיפור נוסף: שר' נחמן טולטשינער תיכף בקומו ראה כיצד רבי נתן כבר עוסק בלימוד 'שולחן ערוך הגדול', הוא סידר לו מקום שם ב'אכסניה') **כך כן, וודאי שראוי ללמוד 'תורה' לאחר 'חצות'!**

(רמ"ב: כך גם מסופר על "ר' משה ברסלבר" ששמעו אותו ללמוד ב"ח לאחר חצות) **אנשי שלומינו נהגו כך: כל דבר שהוא בגדר 'משפט' - 'התבודדות' נכנס בגדר משפט, 'שולחן ערוך', 'ראש השנה'כב - כל דבר שעוסק במשפט אנו חפצים לעסוק בו בשעות שהם 'עת רצון'! ב'עת רצון' רצוי מאד לעסוק בדברים שהם בגדר 'משפט'!**

אנו עומדים בכזה מין 'אוצר', אנו נמצאים בכזה מין 'פלטין של אמת'כג - אנו באמת 'שלימזלניק'עס' שאנו עוזבים 'אוצר' כזה מתחת ידינו!

ושנא את הרבנות

(רמ"ב: האם הכרתם את "ר' פנחס'ל"? כמדומני לי שכן. (רמ"ב: נדמה שהוא היה באומן) באומן היה יהודי נמוך קומה, למדן גדול, אמרו עליו שמוצאו מ'פשעבורז', כנראה שהיה זה ר' פנחס'לכד.

הערות ומראי מקומות

כב.. עיין ביאור הליקוטים סי' ס"א אות ס"א.

כג.. עיין עלים לתרופה מכתב י"ד: "מה אמר לך אחי, מעט אתה יודע אשר בלבכי, יותר מזה אי אפשר לבאר בקתב, אם תרצה נקדת האמת, אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, תבקש האמת בהפלטין של אמת, הנבנה על ידי אנשי אמת, על ידי בעל אמת, אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא. ובודאי אתה יודע ומבין את אשר אני מרמז לך, כי ענין הפלטין של אמת מבאר מעט בסוף הספורי מעשיות".

כד.. רבי פנחס הכהן גראסבארד.

(אחד הנוכחים: העבירו לו 'פתקאות' לתפילה!) היכן, באומן? (הנ"ל: בפולין) בפולין הוא היה זורק את הפתקאות, הוא השליך אותם! (הנ"ל: אומרים עליו שהוא לקח 'פדיונות' ופיזרם לצדקה!) אין זה נפקא מינה, הוא השליך את הפתקאות! (ר' משה בינשטוק: נדמה לי שחותני - ר' יצחק גלבך ז"ל - סיפר לי, שבעת נסיעתו ברכבת, באמצע הדרך השליך ר' פנחס'ל את ה'ספורדיק' החוצה!) הוא הכיר את ר' פנחס'ל? (רמ"ב: בוודאי, בלובלין!).

הנני זוכר, יהודי נמוך קומה, אמרו עליו שהוא למדן גדול, שמוצאו מפשעדרורז.

"ר' אפרים'ל"י^{כה} (קארקובסקי, בעל ה'עונג שבת') כינה את ר' פנחס'ל 'מורי ורבי', הוא זה שקירבו לרבי, ר' אפרים'ל מאד החזיק ממנו!

קרטליתא דמקבעי בה אבנים טובות

הקדוש ברוך יעזרנו שנחזיק עצמנו!

ה'ארגז' הוא כזה סוג 'ארגז' "דמקבעי בה אבנים טובות"^{כו}! הארגז כולו מצופה ב'אבנים טובות', 'המנהיגות'. ואת ה'אבנים טובות' שמעטרים בהם

הערות ומראי מקומות

כה.. ר' אפרים'ל קראקובסקי.

כו.. עפ"י הלשון מליקוטי מוהר"ן תו' י"ח: "על-ידי שנתק ה'רגז וה'חרון-אף על-ידי רחמנות פנ"ל, אָז נמתק ה'חרון-אף שיש בתוך הצדיקים על-ידי ה'רחמנות, וְאִז ה'רחמנות גובר עליהם ומרחמים על העולם ונתרצים בהנהגתו, ומקבלים על עצמן ה'שררה של ההנהגה, ובזאת ה'רחמנות הם מנהיגים את העולם, בבחינת (ישעיהו מ"ט): 'כי מרחמם ונהגם'. נמצא שזאת ה'רחמנות היא עטרתם, שמעטר אותם במדת מלכות ומנהיג, וְזֶה בחינות: 'קרטליתא דמקבעי בה אבנים טובות', קרטליתא - פּרש רש"י: 'ארגז'. ארגז - זֶה בחינות רגז הנ"ל, וְאִבְנֵים טובות' - זֶה בחינות עטרה הנ"ל, בחינות רחמנות הנ"ל ... אָבֵל דע, שְׁמֵן השמים אין מניחים אותו לקח אותה, בבחינת: וְנִפְקַת בְּרֵת-קָלָא: מָה אֵית לְכוּ בְּהֵדִי קְרִטְלִיתָא דַּאֲתָא דְרַבֵּי חֲנִינָא בְּן-דְּוֹסָא, דַּעֲתִידָא לְמַשְׁדֵּי בַּה תְּקַלְתָּא לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא דַּאֲתִי".

פרשת וארא, שנת תשל"ד יז

את המנהיג האמת, את הארגז הזה רוצים לנטלו כאלו שאינם ראויים – הם רוצים לקחת את המנהיגות, אולם מן השמים אין מניחים להם, "מן השמים אין מניחים אותו ליקח אותה" – אומר הרבי – 'אין מניחים' להם ליטול המנהיגות, אלו שאינם ראויים לכך!

איי, אנו רואים שכך נוטלים מנהיגות? על כך כבר דיברנו לפני כן, שדבר 'נצחי' לא ייצא מכך! לא יניחום!

ברוך השם, אנו כבר רואים בעינינו את עניינו של הרבי, הרי מאז שהרבי נסע לקבוע מושבו בעיר 'מדוודיבקה' עברו "מאה שמונים וארבע שנים", מאז שנת תק"ן, כעת אנו כבר בשנת תשל"ד, ברוך השם שהנהגתו של הרבי ממשיכה להתנהג, מתנהגת מנהיגות נאה מאד, יהודים שמקיימים את ה'עצות', שהוגים ב'ספרים', שעוסקים ב'התבודדות', 'מנהיגות' שממשיכה ברוך השם!

רואים אנו שעניינו של הרבי הוא 'נצחיות', אכן שמו של הרבי עולה בגימטריא 'נצח', אנו רואים שכל דיבור שיצא מפיו של הרבי מתקיים במלואו לאורך ימים!

אלא מאי? עובר על האדם מה שעובר? בכלליות, כך היא גם ההנהגה של הקדוש ברוך הוא, אולם המלכות נשארת 'מלכות', זו מלכות!

"אין מלך בלא עם", כל אחד כפי יגיעתו לעניינו של הרבי – לקיים את ה'עצות' של הרבי, ללמוד ולהגות בספרים של הרבי כמה שיותר, ולדבר מהרבי – זוכה להדר את עניינו של הרבי!

רבי נתן כותב ב'צוואה' שהשאיר: "להדר את עניינו של הרבי" ! להדר" !

עלינו לנקוט במשנה זהירות עוד יותר מאחרים ! כשאנו עושים עוולה, אזי אנו מבזים את כל עניינו של הרבי, אחרים יאמרו: "זהו חסיד ברסלב? ! כך הוא נוהג, כך הוא מתהלך, כך הוא עושה? ! " אנו מוזהרים יותר – להזהר בכבודו של מקום, ולהזהר בכבודו של הצדיק !

והוא ינהגנו על מות

זוהי הכוונה 'אריכת אפים' ! שלעולם יהיו לנו 'כיסופים וגעגועים' לזכות לעבודת השם, לכסוף ולהשתוקק, ועל אף שלא הולך לנו 'כסדר' – עלינו להחזיק ברצונות, להמשיך ולהשתוקק !

היה יהודי בשם "רבי אברהם חיים", בעת שהרבי נסע בדרכו מהעיר 'זלטיפאליע' לעיר 'ברסלב' – עבר הרבי בדרכו דרך העיר 'אומן', והרבי נשאר לשבות בשבת קודש באומן, היה שם כמין 'מלון', שם שבת הרבי אצל "ר' אברהם חיים".

(השואל: הוא נמנה בין אנשי שלומינו?) בעת ההיא הוא עדיין לא נמנה בין אנשי שלומינו, אז הוא היה 'אומנ'ער', מאוחר יותר לאחר הסתלקותו של הרבי בנו ר' משה – "ר' משה אברהם חיים" – כבר היה חסיד ברסלב.

הערות ומראי מקומות

כזו.. במכתב הסתלקות שבסו"ס עלים לתרופה: "נו, זאג איך אייך אָן, אז אייער עובדא זאל זיין איר זאלט דרוקן די ספרים, סע זאל זיין פּוצו מעיגנתיך חוצה, איהר זאלט זיין שטאַרק מיט געלט און מיט רצון און מיט טרחה".

ושם להלן: "רק למד אותנו איך להתפלל עבורו, שיאמרו בהתבודדות, שימצא לו זכות, שקתב דברי רבנו ז"ל וסדר אותם והדר אותם, גם עתה רוצה להדפיס, וכל תייכם תלוי בי".

פרשת וארא, שנת תשל"ד

סיפרו לרבי נתן על "ר' משה" שהוא מתפלל בכוונה ובהתלהבות גדולה, שיבחו אותו מאד לפני ר' נתן, ענה רבי נתן ואמר: "עדיין אינני רווה ממנו נחת, כעת הוא מתפלל, כשאראהו נופל ולמרות זאת הוא מחזיק מעמד, או אז ארווה ממנו נחת!"^כ.

כשהוא יתקרב מהתלהבותו ואראהו מחזיק מעמד - או אז ארווה ממנו נחת!

מדוע מתנהג הדבר כך? כיון שזהו העיקר, בעת שמתקרבים לצדיק, מעניקים למקורב 'מתנות' למשך זמן מה - הוא מתפלל, לומד, זוהי מתנה מן השמים! לולא זאת הוא יישאר מחוסר כל!

הדבר דומה לאחד שנותנים לו 'מלבוש', אולם המלבוש איננו שלו! האדם צריך להיזהר שלא יטעה עצמו, שיידע בנפשו 'אין זה שייך לי, אלא שנותנים לי'!

הרי בסוף ייטלו ממני את ה'מלבוש'! הוא לא שייך אלי כלל, אצטרך להישאר ללא מלבוש ולהתקרב^כ, אמנם אם בעת ההיא אתחזק בכל זאת בעבודת השם - זהו עיקר הנחת רוח למעלה!

כך הוא הדבר בענייניו של הרבי, נותנים לך קצת - עכשיו נראה כיצד אתה הולך בכוחות עצמך!

ילד קטן - בתחילת הליכתו מחזיקים בידיו ומוליכים אותו, ברם האם זוהי התכלית, לסייע לו בהילוכו? ! התכלית היא שהילד ילך בכוחות עצמו! שילך

הערות ומראי מקומות

כח.. עיין כע"ז בכוכבי אור - שיחות וסיפורים אות נ"ז.

כט.. עפ"י חיי מוהר"ן אות פ"ה - מעשה מהאורח, עיין שם.

ב טעם זקנים

לבדו ! אמנם בתחילה הילד איננו יכול ללכת לבדו, הוא ייפול, ייפצע, לכן מוכרחים לסייע בעדו !

אמנם בעת שמסייעים לו, אל לו לילד לרמות עצמו ולומר: "הנני הולך בכוחות עצמי", הרי אינך יכול ללכת לבדך ! עדיין מחזיקים בידיך ! אינך יכול עדיין ללכת לבדך, אם יעזבו אותך אתה תיפולי !

אצל הרבי מונח כח גדול, כוחו של הרבי גדול מאד - עם 'חברים' ועם 'ספרים' - אפשר לזכות ל'טוב' בעולם הזה ! אפשר לזכות ל'טוב' !

יש ביכולתנו לפעול כל כך 'טוב' - שלא נצטרך להתבייש מפני אחרים, יש ביכולתנו לפעול 'טוב' בעולם הזה ! מונח כאן כוח נפלא, יש כאלו 'כלי זיין' אצל הרבי, שיש בידינו לפעול 'טוב' בעולם הזה !

לבר נטלין ולא עאלין...

(רמ"ב: מה הייתה כוונתו של הרבי באומרו שגם בענייניו יהיה 'פירסום של שקר' - למה התכוון הרבי?) וודאי, אלא מאי? ! (רמ"ב: כוונת הרבי הייתה שיהיו 'מפורסמים' ממש, או שמא...?)
אכן ממש ! האם לא ממש ? !

זכורני, היה זה ב'סעודה שלישית' בעת שר' אברהם בן ר' נחמן דיבר - ר' אברהם בן ר' נחמן התלהב בדיבורו בעת שהזכיר את דברי רבי נתן,

הערות ומראי מקומות

ל.. מובא כמה פעמים בליקוטי הלכות, עיין הל' חוה"מ א' אות ב': "זוהי בחינת מה שכתוב בשם הבעל שם טוב ז"ל, על פסוק והוא ינהגנו על מות', על פי משל, כמו שלומדין התינוק לילך, שתחלה מוליכין אותו, ואחר כך מניחין אותו לילך מעצמו וכו', כן בתחלה מעלין את אדם למעלה ממדרגתו, ומסייעין אותו מאד בעבודת ה', ואחר כך מנסין אותו שילך בעצמו", עיי"ש.

כא ~~~~~ פרשת וארא, שנת תשל"ד

וענה ואמר על עצמו: אם נכנס איזה 'פרסום' – והיה זה בעת שזימרנו "בני היכלא... לבר נטלין ולא עאלין הני כלבין דחציפין" – נענה ר' אברהם בן ר' נחמן וצעק: "רבי נתן צעק "כלב ארויס, כלב ארויס!" [כלב צא החוצה, כלב צא החוצה!].

על המפורסמים של שקר נאמר "והכלבים עזי נפש המה רועים"^{לא}, ועל זה ענה רבי נתן ואמר: "אם נכנס ומשתחל איזה 'פירסום' הרי זה 'כלב'! ורבי נתן הזדעק וצעק: "כלב ארויס, כלב ארויס!" [כלב צא החוצה, כלב צא החוצה!].

(רמ"ב: רבי נתן הזדעק בעת שזימרו 'בני היכלא'?) כן, "ולא עאלין הני כלבין דחציפין". פירש רבי נתן את המילים 'כלבין דחציפין' – מי הם ה'כלבין דחציפין'? – דבר זה מובא בספרי האריז"ל, "ולא עאלין הני כלבין דחציפין". כשנכנס איזה 'פירסום' ועושים 'עסק', זהו 'כלב', 'כלב חצוף'!, רבי נתן הזדעק וצעק: "כלב ארויס, כלב ארויס!".

(רמ"ב: דברי ר' נתן נאמרו על אחד שחושב בלבו שהוא 'רבי'?) כוונתו לאחד שחושב בלבו שהוא 'רבי במקצת', אזי הוא כבר 'רבי בשלימות'! 'ישות' – כשאחד חושב שהוא כבר איזה 'ישות', זוהי סכנה עצומה!

האדם צריך להתייגע בעבודת השם!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

לא.. עיין ליקוטי מוהר"ן תו' כ"ב אות ד': "כי יש רועים של הסטרא אחרא, והם גם כן מפרסמי הדור, וכופין אנשים לתחות שעבודיהו, ועקר מלכותם הוא על ידי עזות, כי 'עזות מלכותא בלא תגא' (סנהדרין ק"ה.), והם ככלבים בעזותם, בבחינת (ישעיהו נ"ו): 'והכלבים עזי נפש המה רעים', והן 'פני הדור כפני הכלב' (סוטה מ"ט:)."

זוכר כל הנשכחות

דיברנו על כך שב'ששה זכירות', יש זכירה אחת "זכור אל תשכח את אשר הקצפת" – אל תשכח שהכעסת את הקדוש ברוך הוא! זהו אחד מהזכירות.

וישנה 'זכירה' נוספת – "יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בהר חורב", אמרת 'נעשה ונשמע', זהו דבר טוב! אולם זכור גם את 'אשר הקצפת את ה' אלוקיך במדבר'.

מדוע עלינו לזכור 'זכירות אלו'? כדי שלא נבוא לידי שכחה! אנו צריכים את שניהם – כשה'בעל דבר' בא אלי, והוא רוצה להפילני לגמרי, אזי עלי לזכור: "הרי היית במעמד 'הר חורב', אמרת 'נעשה ונשמע', אחוז עצמך!

ברם אם ה'בעל דבר' בא אלי, והוא רוצה לעשות ממני 'ישות', או אז עלי לזכור: "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלוקיך במדבר!", אל תשכח, אל תשכח!

לזכור כל 'זכירה' במקומה.

הכוונה ב'ששה זכירות' היא – הנני מוכרח להם, הנני מוכרח להיזכר בהם בכל יום! פירוש הדבר – שכל ה'ששה' משמשים לעבודת השם, ובכל פעם עלי להשתמש ב'זכירה' אחרת, פעם עלי לזכור "את אשר הקצפת את ה' אלוקיך במדבר", ויש פעמים שעלי לזכור "יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך חורב", אמרתי 'נעשה ונשמע'!

אלא שכל זכירה עלי לזכור 'בעתו בזמנו', כשבא לידי זמן זה, עלי לזכור ב'זכירה' זו!

אם בא ה'בעל דבר' – הוא רוצה לדחוף לראשי מחשבות 'ישות', או אז אומר לו: "מה אתה מבלבל דעתי?! הרי הקצפתי את ה' במדבר!", לפני

כג פרישת וארא, שנת תשל"ד

'עשרים שנים', לפני 'שלושים שנים', הכעסתי את הקדוש ברוך הוא, זכור אל תשכח!

וכשאתה תזכור זאת 'כאן', אזי ישכחו זאת 'שם' – 'שם' יכפרו וימחלו לכם על כך! ברם אם תשכח זאת 'כאן', אזי 'שם' יזכרו זאת היטב!

הרי ישנו כלל לפנינו, הקדוש ברוך הוא הוא "זוכר כל הנשכחות", ומפרשים זאת כך: "כל הנשכחות" – כל מה שהנך שוכח 'כאן', זוכרים זאת 'שם'! כל דבר 'טוב' שהנך שוכח 'כאן', למעלה זוכרים זאת היטב! ה'טוב' נשאר למעלה! ברם אם הנך זוכר את הטוב 'כאן' ומתגאה בכך, אזי 'שם' שוכחים זאת!^ב...

(רמ"ב: הרי צריכים להחיות עצמו ב'נקודות טובות'?) אכן, עלי לזכור שיש בי 'טוב'! אלא שעלי לדעת מתי לזכור זאת, בזמן שרוצים להפילני לגמרי חלילה, אזי עלי להיזכר ב'טוב' שיש בי עדיין!^ב! הנני צריך לאחוז ב'נקודות טובות', הנני צם ביום כיפור; אוכל מצות בפסח; מניח תפילין, הרי אני מלא במצוות!

(רמ"ב: צריך לזכור רק דברים פשוטים, מצוות גדולות אסור לי לזכור?) מה הפירוש 'גדולות'? 'תפילין' זו מצווה קטנה?! (רמ"ב: כוונתי ל'עבודות יוצאות דופן', שהאדם הכניס בהם מסירות נפש וכדו'. סיפרתם על "רבי אפרים ב"ר נפתלי", כשר' אברהם בן ר' נחמן היה

הערות ומראי מקומות

לב.. עיין עשר קדושות, מערכת ז' (ר"צ מראזלא) אות כ'.

לג.. עיין ליקוטי הלכות הל' השכמת הבוקר א' אות י"ב: "...וזה בחינת 'מטהר טמאים ומטמא טהורים', כי זאת הבחינה מה שדן את עצמו לכף זכות ומוצא בעצמו נקודות טובות, זאת הבחינה מטהרת טמאים ומטמא טהורים, כי מי שהוא במדרגה התחתונה צריך דוקא למצא זכות בעצמו כדי שלא יפול לגמרי ח"ו, ועקר טהרתו ותשובתו על ידי זה דיקא כנ"ל, אבל מי הוא טהור כשיחזיק עצמו במדרגת הטוב בודאי נפגם על ידי זה, כי יפול לגדלות ח"ו, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: 'אפלו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, הנה בעיניך כרשע'!

שם, שמע רבי אברהם כיצד ר' אפרים מחיה עצמו בנטילת ידיים שחרית, מחיה עצמו בדברים קטנים) -- (עיין טעם זקנים קונטרס ע', עמוד 14)

הקדוש ברוך הוא יעזור לנו, שנחזיק עצמנו ברבי, אין לנו מקום טוב יותר מזה, פשוט להחזיק עצמנו בעבודת השם! הן 'בימי הבחורות', הן בהיותי 'אברך צעיר', והן בהיותי 'לעת זקנה' – אין מקום טוב יותר כמו להחזיק עצמו ברבי!

עלינו להרבות בבקשה להשי"ת על כך "שלא נטעה עצמנו!" אצל הרבי מונח 'אמת' נפלאה.

אלט טאר מען נישט זיין

(רמ"ב: רבי נתן אמר פעם: "א ווייסע בארד און נאך א ברסלב'ער חסיד" [זקן לבן ועדיין חסיד ברסלב'ין] כן כן, וודאי, (רמ"ב: למה התכוון ר' נתן? על ה'מניעות'? הוא התפאר בכך?!) הווא התכוון לענייננו של הרבי! רבי נתן וודאי התכוון לענין ה'התחדשות', ענייננו של הרבי הוא 'התחדשות'! זהו דבר תמידי!

חסידות שלא דורשת להתחדש, זו חסידות קלה, אולם חסידות שדורשת כל העת להתחדש, זוהי 'עבודה'! 'להתחדש'!

הערות ומראי מקומות

לד.. עיין בקונטרס 'טעם זקנים' אידיש קונטרס כ"ה, מובא שם שרבי נתן אמר "א ווייסע בארד און) איך האב נאך בדעה צו זיין א ברסלב'ער חסיד!".

כח פּרשת וארא, שנת תשל"ד

הרבי שנא זקנה^{לה}! אפילו 'למדן', שלא פסיק פומיה מגירסא – אם הוא לומד כ'זקן', אין לזה חשיבות כל כך, העיקר הוא 'התחדשות'! חיות חיות, ללמוד בהתחדשות עם 'געשמאק', להתפלל בחיות, בכל עבודת השם!

לא להיות 'צדיק זקן', 'חסיד זקן', 'למדן זקן'!

'להתחדש', זה לא דבר של מה בכך, זהו דבר נורא ונפלא, זוהי עבודה שבכל יום, להתחדש! עלינו לבקש על כך מהשי"ת – הן בשכבינו, הן בקומינו – שכל מעשינו יהיו 'בהתחדשות'!

להתחיל מחדש לכוון פירוש המילות בתפילה, דבר זה מוסיף ונותן 'תמימות ופשיטות', לאו דווקא 'עבודות גדולות', העיקר להתחדש!

להתחיל לומר 'שמונה עשרה', בהתחדשות, להתחיל לבקש על 'דעת', לבקש על 'תשובה', לבקש על 'סליחת עוונות', להתחדש בפשיטות ותמימות, להתחדש בכל פעם – בשכבך ובקומך – להתחדש!

זהו דבר נפלא, זהו דבר נפלא ונורא, הקודש ברוך הוא אוהב מאד את 'ההתחדשות'! שלא יהיה "בשפתם כיבדוני – מצוות אנשים מלומדה!".

הערות ומראי מקומות

לה.. עיין שיחות הר"ן אות נ"א: "גם אין טוב להיות זקן, הן חסיד זקן, והן צדיק זקן, זקן אין טוב, כי צריך רק להתחדש בכל יום להתחיל בכל עת מחדש".

ובעלים לתרופה מכתב שע"ג: "...והעקר שתזוהרו לקיים מה שהזוהיר מאד שאסור להיות זקן, והרים קולו הקדוש וקרא בקול גדול ויאמר "אלט טאר מען ניט זיין" וכו', כנפס מזה קצת (שיחות הר"ן נ"א)".

ועיין עוד בשיח שרפי קודש ח"ג סימן תתכ"ט: "רבנו ז"ל הרים קולו הקדוש וצעק בקול עמוק וזקן, קול גדול ולא יסף, והזוהיר אותנו בזה הלשון: 'אלט' טאר מען ניט זיין!'; ויאמר עוד: "איך האב פיינט 'אלט', אפלו א אלטן חסיד, א אלטן צדיק, א אלטן למדן; איך האב נאר ליב 'יונג', נאר פריש ניי!", כי צריך רק להתחדש בכל יום, להתחיל בכל עת מחדש".

זהו כל עניינו של הרבי, ובכוח הספרים הקדושים – וכאשר זוכים לחברים טובים – אזי יכולים להתחדש בכל יום, שהכל ייעשה בהתחדשות! וכשמתחדשים בעבודת השם, זהו עניין אחר לגמרי! מלא חיות!

רבי נתן ענה ואמר על 'חמיו', חמיו היה צדיק נפלא מאד¹.

ענה רבי נתן ואמר: הדבר דומה ל'קניזש'. קניזש – ישנו מאכל בפולין שנקרא 'קניזש' – זהו מאכל שעשוי מקמח וצימוקים ושומנים, מאכל מושבח, פשטידא משובחת, אלא מאי? כשהמאכל 'טרי', אזי הוא ערב לחיך, אולם אם המאכל אינו 'טרי', למרות שהרכיבים הם אותם רכיבים, אין הדבר דומה – כך אמר רבי נתן על חמיו – לעניין 'התחדשות'.

סיפרו לרבי נתן – על הרבי "רבי זושא", היה זה עוד בטרם שרבי נתן התקרב לרבי, ש"רבי זושא" בשעת 'חצות', הוא משליך עצמו מן המיטה ואומר: "זושא זושא! אתה כבר תשלים את שנתך אחר כך!" (אחד הנוכחים: "את העודף של השינה תשלים בקבר").

רבי נתן ראה אצל חמיו כמה 'עבודות גדולות'², אולם כזה מין 'התחדשות' – להשליך עצמו מהמיטה, "זושא זושא", ועוד דברים כאלו הוא לא ראה, או

הערות ומראי מקומות

לו.. ה"ה הגאון המפורסם רבי דוד צבי אויערבאך זצ"ל, שהיה מכונה ע"י בני דורו "דער גרויסער ר' דוד צבי", רב ואב"ד המחוזות שאריגראד, קרעמיניץ, מאהילוב ועוד, ועיין שיח שרפי קודש ח"ב ערך חותנו ר' דוד צבי הגדול.

לו.. עיין שיח שרפי קודש ח"ב אות ט': "ספר מוהרנ"ת ב"שבת חותנו רבי דוד צבי שלא היה נוטל את ידיו לסעודה בכל ימות השבוע, מחמת חמרות שבנטילת ידים, ורק לסעודת שבת היה נוטל ידיו בחמרות גדולות עם שני דל"ים גדולים של מים – "צווי גרויסע קיבעלעך וואסער", והיה קושר ידיו וכו'. ובימות השבוע היה כל מזונו רק שתיים וחצי חתיכות של מיני מזונות במשך כל היום, ובתו, היא זוגתו של מוהרנ"ת, היא שהיתה מכינה זאת עבורו; והיה אומר מוהרנ"ת: "דריי קיכלעך איז געווען צו פיל, און צוויי אין געווען צו ווינציג", (רבי לוי יצחק שמעה מרבי אברהם בן רבי נחמן).

כז פרשת וארא, שנת תשל"ד

אז הבין רבי נתן שזה ענין אחר לגמרי – יש כאן משהו 'מלא חיות'! 'חיות'!
הוא ראה את ההבדל, שכאן העבודה מלאה 'חיות', 'שמחה', 'התחדשות'!

אצל הרבי יכולים לזכות להתחדש בכל פעם!^ל

הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים

(רמ"ב: מי חיבר את הנוסח של 'הריני מקשר'? מתי התחילו לאומרו, תיכף לאחר שהרבי אמר תורה ב'?! ישנם כיום דיוקים רבימ"ט -) כבר שינו הנוסח! ב'התיקון הכללי' הראשון - שהודפס על ידי רבי נתן - שם הנוסח הוא שונה מהנוסח שכתוב כיום!

בדף הראשון (בתפילה שלאחר התיקון הכללי) כתוב כך: "אשירה לה' בחיי, אזמרה לאלוקי בעודי", בהמשך כתוב שם: "כל העשרה צדיקים שיסדו ספר תהילים", ובהמשך היה כתוב: "ובזכות כל הצדיקים והחסידים האמתיים!" (ללא הנוסח שנתווסף לאחר מכן: "ובזכות הצדיק יסוד עולם וכו' אשר גילה ותיקן לומר אלו העשרה קפיטל תהילים בשביל תיקון הברית").

הערות ומראי מקומות

לח.. עיין ליקוטי הלכות הל' תפילין ה' אות ט': "...וְכָל זֶה מְקַבְּלִים כַּת מִבְּחִינַת הַזְקֵן דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא הַעֲוֵר הַנִּלְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקֵן שְׁבֻזְנִים, סָבָא דְסַבִּין, שְׁזִכָּה לְזִקְנָה דְקִדְשָׁה כְּזֶה, עַד שֶׁאָמַר שֶׁהוּא זְקֵן מְאֹד וַיִּנְיֵק מְאֹד וְכוּ' וְכַנִּל, שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקַבְּלִים כָּל הַצְּדִיקִים כַּת לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתָם לְחַדֵּשׁ כַּחַם וְעִבּוּדָתָם בְּכָל פַּעַם... עַל-כֵּן בְּכַת הַצְּדִיקִים הָאֵלוּ יְכוּלִין לְהַתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם אֵלוּ הַנוֹפְלִים, כְּמוֹ שֶׁשְׂכִיחַ עֲתָה הַרְבֵּה בַחֲשׁוֹף הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהַתְּגַבְּרָה הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהַבְּעַל דְּבַר מְאֹד עַל כָּל הַרוּצָה לְהַתְחַלֵּל לְעַסֵּק בְּעִבּוּדַת ה', וּמְפִילִים אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁמְפִילִים אוֹתוֹ ח"ו רח"ל, וְצָרִיכִים לְחַזֵּק אוֹתָם וּלְהַחֲיוֹתָם בְּכָל פַּעַם בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שְׁלֵא יִתְיַאֲשׁוּ עֲצָמָן לְעוֹלָם וַיִּתְחַלְלוּ בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ כַּנִּל, וְכָל זֶה הַכַּת מְקַבְּלִין מִצְּדִיקֵי הַנִּל".

לט.. עיין שיחות הר"ן אות רצ"ו: "בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיכִין לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַצְּדִיקִים שְׁבֻדוֹר, כְּמוֹכָא בְּסִימָן ב' וּבְסִימָן ט' בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק רִאשׁוֹן וּבְשִׁאָר מְקוֹמוֹת. עַל כֵּן הַזְהִיר לְאַנְשֵׁי שֵׁיִאֲמְרוּ קִדְּם הַתְּפִלָּה: 'הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי לְכָל הַצְּדִיקִים שְׁבֻדוֹרְנוּ'".

כח טעם זקנים

(רמ"ב: טוב, כל זה היה בשעה שהרבי היה בחיים חיותו?!), לא, אפילו בזמנו של רבי נתן! אפילו בזמני עדיין לא נדפס! הנוסח "ובזכות הצדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה" וכו' קטע זה לא הודפס! האם הנך חושב שהיטיבו לעשות בכך שהדפיסו נוסח זה?! ישנם יהודים רבים שלא חפצים לומר 'תיקון הכללי' בגלל קטע זה! (מכיוון שעדיין הם רחוקים מענין רביז"ל).

(רמ"ב: רבי נתן בעצמו לא אמר כך?) הוא אמר, אולם הוא לא הדפיס זאת!

(השואל: בהמשך כתוב "והנני מקשר עצמי לכל הצדיקים" וכו'?) אכן, וודאי, "קדושים אשר בארץ המה"! , ברם קטע זה "ובפרט להצדיק יסוד עולם" וכו', זהו קטע שהתווסף לאחר מכן, הוא לא הודפס בתחילה.

רבי נתן ידע, שבכדי לקרב את העולם להקדוש ברוך הוא, צריך לעשות את עניינו של הרבי 'דבר כללי'!

הקשיבו, הנני כשלעצמי יכול לומר איך שארצה, אולם להדפיס – זהו עניין אחר!

נאשקע עליו השלום^מ סיפר לי, אביו ואמו של 'הרבי מליובאוויטש' הנוכחי, התגוררו בעיירה 'קטרניסלב' – זו עיירה ברוסיה, ושם כיהן אביו (רבי לוי יצחק שניאורסאהן ז"ל) כרב – הוא היה רב גדול, והיה לו מעמד מכובד.

'נאשקע' ע"ה שהה פעם בעיירה 'קטרניסלב', וחפץ היה להדפיס את ספריו של הרבי, הוא שהה שם, ובשבת התארח אצל 'הרב שניאורסאהן'.

אמו של 'הרבי מליובאוויטש' היתה 'מלומדת', ו'שם דבר', היא עיינה בתיקון הכללי, עיינה, עיינה, "ובזכות הצדיק הזה השוכן פה", ובהמשך

הערות ומראי מקומות

מ... רבי 'נאשקע' טולטשינ'ער ז"ל.

כט ~~~~~ פרשת וארא, שנת תשל"ד

"עשה מה שעליך", ובהמשך כתוב "ומחול לי", היא שאלה את נאשקע: למי הנכם מבקשים "ומחול לי"? והיא שאלה: 'ובזכות' – האם הנכם מדברים לרבכם? ! 'ומחול לי' הנכם מבקשים מהרבי?

ענה נאשקע: גם 'ובזכות' אין אנו אומרים לרבי, אנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא! אנו אומרים 'ובזכות הצדיק הזה', אולם בקשתנו היא מהקדוש ברוך הוא! היא נשארה לעמוד, "חשבתי שהנכם מדברים לרבי שלכם"?! ...

(רמ"ב: הלשון 'ובזכות' 'ומחול לי', בא מרבי נתן?) בוודאי, כן כן!

כלפי מה הדברים אמורים? כל דבר שהוא 'כללי' יותר, אזי הדבר נשמע ונתקבל יותר!

כתבם על לוח לבך

זכורני, כשאנשי שלומינו שב'פולין' באו ל'אומן', הם תלו על הקיר של הקלויז "הריני מקשר", בזמני זה לא היה – ואנ"ש שבאומן צעקו: "מדוע אתם גורמים להתנגדות אצלנו בקלויז? האם פעם תלו על הקיר? ! אף פעם לא תלו על הקיר 'הריני מקשר'!

כך היה מעשה, נו, ה'פולישע' – האם היו יכולים להם? הורידו – והם תלו שוב! ...

אנשי שלומינו באומן היו זהירים, הם ידעו שככל שנהיה מיושבים יותר, עניינו של הרבי יאיר יותר! הנני שווה עם כולם, ודייקא שם זה מונח! אולם אם אני עושה 'הבדל', יכול המתנגד לומר עלינו "הרבי הוא אצלם לאלוקים!", זה מה שהמתנגדים אומרים עלינו, אתה מביין?!

אנו נמנענו, והתרחקנו ככל יכולתנו מלהיות 'יוצא מן הכלל'! שאפנו להיות שווים בין כולם!

מה שהנני חושב בליבי – הרי זה בליבי! אינני צריך להראות זאת בחוץ!

(רמ"ב: הרי היו שנהגו ללכת ציצית 'תכלת', האין זה יוצא מן הכלל?) 'תכלת' הרי היה דבר נורמלי, כולם ידעו שחסידי 'ראדיזין' לבושים 'תכלת'! ה"ראדיזינ'ער" לבש 'תכלת', הראדיזינ'ער היה חשוב ומקובל בעיני העולם, וגם אנו לבושים תכלת.

ובאמת לא כולם לבשו 'תכלת', זה לא היה ניכר כל כך!

(השואל: האם יש ענין לומר 'הריני מקשר' לפני הלימוד? לפני כל מצוה^מ?) הנך יוכל לומר 'הריני מקשר' לפני כל מצוה, לפני נתינת צדקה, הנך יכול לומר עשר פעמים ביום 'הריני מקשר', ברם אינך צריך לתלות שלט על הקיר! 'הריני מקשר' יכול להיות חקוק על לוח לבך, לא על הקיר!

תפארת לו מן האדם

זכורני, היה פעם שהשתתפתי בחתונה בבני ברק, ר' נתן בארסקי חיתן את הבת שלו, ואת ה'שבת שבע ברכות' הוא ערך בשטיבל שלנו – בדיוק באותה שבת שהיתי בבני ברק – והגיעו ציבור גדול ומכובד מ'חסידי גור', היה להם דרך ארץ כלפינו, טוב ויפה.

הערות ומראי מקומות

מא... עיין ליקוטי הלכות העושה שליח לגבות חובו הלכה ג', ועיין שיח שרפי קודש הישן ח"ו אות רנ"ו על פי תורה ח'.

פרשת וארא, שנת תשל"ד

לאחד מחסידי גור שבאו היה שבת 'יארצייט', בשבת חל יום היארצייט, והוא ניגש ואמר לנו – היום בשבת חל היארצייט – ניגש אליו אחד ואמר לו: "אם תאמרו 'הריני מקשר' לפני תפילת מוסף, תוכלו לגשת לעמוד... !

אותו חסיד קם ועזב, עזב את המקום, ולא התפלל עמנו מוסף, הלך כעוס מאד.

ניגשתי אליו ושאלתי אותו: "מהיכן לקחתם דרך שכזאת? יהודי רוצה לגשת לתפילת מוסף, יש לו יארצייט, מהיכן אתם לוקחים דרך כזאת? לומר לשני?! האם זו היתה הדרך באומן – לגשת ולומר לשני?! אם יהודי נכנס לבית מדרשינו, והוא מיודד עמנו, בדרך ארץ, מדוע אתה ניגש אליו? יש לו יארצייט – שייגש לתפילת מוסף!".

האם אינני מתפלל מוסף בעצמי? הרי אני מתפלל מוסף לבד! (אם הנך חושש לאמירת 'הריני מקשר'...)

כל כך כאב לי הדבר, שאלתי אותו: "מהיכן קיבלת דרך זו?! אותו יהודי הרי התרחק בגלל זה?!

אף פעם לא היה אצלנו הנהגה שכזאת, לגשת לשני – יהודי רוצה להתפלל – ולומר לו "אמור הריני מקשר, ואם לא, לא אתן לך לגשת לעמוד?!

אחד שנמנה בין אנשי שלומינו, יש ביכולתי לשוחח עמו במעלת 'הריני מקשר', ברם בשאר מקומות הרי זה דבר מופרך, אין הם יודעים כלל מהמושג 'הריני מקשר'.

אמנם אחד שכבר נמנה בין אנשי שלומינו, הוא נכנס לענינים, או אז הוא מתוודע לענין זה, והרי זה כבר מרומז ב'זהר'^{מב}, הוא מתחיל להכנס אט אט.

הערות ומראי מקומות

מב.. עיין ליקוטי מוהר"ן תו' ב' אות ו', ענין "ויקם משה את המשכן", עפ"י זוה"ק פרשת פקודי דף רל"ח ע"ב.

לב טעם זקנים

ברם אחד שנכנס באקראי, והוא שותף לשמחה של מישהו אחר, ואומר שברצונו לגשת לתפילת מוסף, יש לו יארצייט, שאמור לו דבר מה?!

(אחד הנוכחים: איזה מוהל סיפר לי, שכפו עליו לומר 'הריני מקשר' קודם המילה, אבי הבן קרא לו הצידה ואמר לו: "אמור מה שכתוב כאן, הריני מקשר", הוא כפה עליו, מאד חרה לו למוהל). וודאי שכך, המוהל צדק בדבריו! מה יש לך עסק עם השני? הרי אתה רוצה שתהיה לו חשיבות לענייננו, כיצד יהיה לו ביטול כלפינו? כיצד יהיה חשוב בעינינו ענייננו?!

(השואל: האם הקפידו שהש"ץ יטבול במקווה לפני התפילה?) מקוה הוא דבר שונה, מקוה זה כבר ענין אחר!

אמנם גם כאן אל לי לשאול את השני: "האם אכן טבלת במקוה?!", יהודי חסידי טובל במקוה!

לגשת לשני ולומר לו?! מהיכן לוקחים דרך שכזאת – לרחק אחרים?! שהשני יברח מאתנו?! לאחר מכן כל הדבר נהיה לליצינות בעיניו – מה שאנו אומרים 'הריני מקשר'.

ענייניו של הרבי צריך 'הידור', הולכים ומרחקים את הדבר ממנו^{מג}!?

הערות ומראי מקומות

ועיין בסדר היום לרבי יצחק ברייטער ז"ל, כ' וז"ל: "עיין בספר שער הגלגולים הקדמה ל"ח שצויה האריז"ל להרח"ו זל"ה להתדבק לצדיקים קודם התפילה, ובייחוד צויה לו על רבי עקיבא. וכוונת ההתקשרות הוא להתפלל אל השם יתברך על דעת אמונתם והשגתם בהשם יתברך וע"ד ידיעתם ברום מעלת התפילה והצירופי שמות ותיקוני העולמות הנעשים על ידי התפילה".

מג... עיין תורה נ"ח אות ה': "תפארת", זהו שְׁמֵדֶקֶדֶק אֵיךְ לְהוֹצִיא חֻמַּתוֹ, שְׁלֵא יִהְיוּ נְבִזִים, בְּבַחֲיַנֵּת (קִהְלֵת י'): 'דְּבָרֵי פִי חָכֵם חֵן'.

פרשת וארא, שנת תשל"ד

הדבר ידוע, שכאשר ר' ישראל קרדונר התקרב - הוא התגורר בעיר טשעהריץ, ור' משה ברסלב'ער"מ"ד למד איתו בחברותא, ובסופו של דבר הוא קירב אותו לגמרי.

בלימודם יחד, בכל מקום שהרבי מזכיר איזה מעלה של הצדיק האמת, אמר ר' ישראל קרדונר: הכוונה ל"רבי שלי"! כי לפני שהתקרב היה חסיד מחסידות ידועה. ואולם ר' משה ברסלב'ער לא הגיב על כך! היתה לו אריכת אפיים, הוא לא אמר לו דבר!

הם למדו יחד, ור' ישראל היה אומר - כן - הכוונה היא לרבי שלי, אצלו ראיתי מעלה זו! ברם ר' משה המשיך לשתוק!

בסופו של דבר, התחיל ר' ישראל קרדונר לומר: "אוי, מעלה זו לא ראיתי אצל הרבי שלי!", ור' משה ממשיך לשתוק, נו, בסופו של דבר הוא הפך להיות חסיד ברסלב!

לקרב ולא לרחק

יהודי שרוצים לקרבו, איננו יכולים לגשת אליו תיכף ולדחוף לו ענין אמירת 'הריני מקשר', הרי ארחק אותו בכך לגמרי!

היו מהחסידים שבפולין - שתיכף ומיד היו כבר רצים, רצו שהשני - - -
"מה אתה רוצה ממנו?!"

- - - "שהשני יבוא לאומן על ראש השנה!" - עדיין לא! אם הוא רוצה
לבוא שיבוא!

הערות ומראי מקומות

אף פעם לא ראו אצלנו הנהגה כזאת – שינהגו בצורה כזאת!

לאחר זמן כשכבר יודעים מהי מעלת 'טבילת מקוה', אזי כבר מוסרים נפש על כך! זה כבר ענין אחר, זה נהיה ממילא! אולם מיד בהתחלה לגשת לשני ולומר!?

(מדבר מאחד שהיה מקורב לאנ"ש בירושלים) – בשבת זו חל היארצייט של אביו ואמו, שניהם ביום אחד, הוא ניגש לעמוד בכל התפילות, אנכי לא אומר לו מאומה! לא אומר לו דבר – לא מחמת שהנני חפץ לקבל ממנו תמורה! הוא כבר במשך כמה דורות נמנה בין אנשי שלומינו, מחזיק עצמו יפה, טובל כל יום במקווה, ואינו מחסיר אף יום טבילת מקוה, בכל יום לפנות בוקר הוא הולך לכותל המערבי, גם בימים שיורדים גשמים עזים, בשעה שלש הוא כבר נמצא בכותל, יש לו שם שיעור במשניות ובגמרא, כל יום, כל יום! בכל יום הוא טובל במקוה!

אלא מאי? הוא מקצץ בזקנו! האם בגלל זה לא אתן לו לגשת לעמוד? יש לו יארצייט! הרי על ידי כך ארחק אותו לגמרי, כיצד הנני יכול לעשות דבר כזה!?

[וכל זה חוץ ממה שהוא מפזר 'צדקה' לעניים, לפני כל חתונה הוא מסייע! גם דבר זה אינו הפקר אצל השם יתברך!]

אמנם עצם הדבר – כיצד אוכל לרחק אברך שכזה?! הוא מחזיק עצמו כל כך יפה עמנו, בשעה שלש לפנות בוקר הוא כבר במקווה, ומשם ממשיך רגלית לכותל, יש לו שם שיעור בגמרא ושולחן ערוך, ותפילת שחרית כוותיקין, ומחזיק עצמו יפה בנתינת צדקות, אלא מאי? הוא מקצץ את הזקן! הרי אני יודע שהוא אינו משתמש בתער – הוא מקצץ! האם בגלל זה ארחק אותו? כיצד אוכל לעשות זאת!?

פרשת וארא, שנת תשל"ד

(רמ"ב: האם "משה צדוק"ס גידל זקן?) בתחילה לא, לאחר מכן הוא גידל, ובהמשך היה לו זקן לבן, והיה נראה כמו 'רבי', פאות ארוכים!

אמנם בתחילה, כשהרג יהודים, הוא לא גידל זקן ופאות, והיה נראה כרוצח, אבל אצלנו הוא נהיה ליהודי כשר ותמים! הדרך שלנו היא 'לקרב ולא לרחק'מה!

ימין מקרב

היה אצלנו אחד, שהיתה לו חנות קטנה, וקנו אצלו תה, והוא היה מקצץ בזקנו. יום אחד היה לו יארצייט והוא ניגש להתפלל לפני העמוד, ניגש אליו 'אחד מאנ"ש', ודחף אותו!

ר' אברהם בן ר' נחמן נתן לו 'מנה', אוי איך שהוא שילם לו: "יהודי בא להתפלל עמנו, והוא לא מתבייש להתפלל בבית מדרשנו" – הוא התגורר ליד בית מדרשנו, היו קונים אצלו תה, חנות לממכר תה – "הנך הולך ודוחף אותו מהעמוד?!", אוי איך שהוא נזף בו!

היינו 'נפולים' בעצמנו, 'נרדפים', האם אחד שנכנס אצלנו, הוא כבר הפך להיות חסיד שלנו וזהו זה? עלי לרחק אותו?!

(השואל: אותו אחד היה מאנשיו של ר' אברהם בן רבי נחמן?) כן! אבל הוא היה פיזי קצת, אך הוא היה יהודי ירא וכשר, עובד השם גדול!

הערות ומראי מקומות

מה.. עיין ליקוטי הלכות ה' רבית ה' אות כ"ז: "כי עקר האמת הוא לקרב ולא לרחק, רק לברר ולגלות נקדת האמת שאצל כל אחד מישראל אפלו הרחוקים מאד, כי זה עקר אמת רצונו יתברך".

אינני בא ח"ו לגנותו, הנני בא לספר לכם שזו לא היתה דרכנו - יהודי שרוצה להתקרב אלינו - והוא נכנס לפעמים, כבר מיד לקבל פסק, 'מקווה', 'הריני מקשר', זו לא דרכנו! בצורה כזאת לא מתקרבים יהודים נוספים!

כשהוא כבר מקורב, ויש לי שיחה עמו קצת, או אז אדבר עמו! שיידע מהי מעלת טבילת מקווה, ועניינים נוספים מהרבי.

ככה נהגו, ככה נהגו!

היה יהודי אחד שהגיע פעם לאומן, הוא התגורר בעיירה 'זוויניגראדקע', זו עיירה ליד 'שפאלע', שם התגוררו מתנגדים חריפים, והוא נכנס - יהודי מבוגר - לבית מדרשנו בזמן תפילת מנחה, והתפלל עמנו מנחה.

אותו יהודי יצא מהכלים; "כזו תפילת מנחה - מימי לא שמעתי", אה כזאת תפילת מנחה!

אותו יהודי שאל: "היכן נמצא ציונו של רבכם?", הראו לו מהחלון את הדרך "שם הוא הציון!" ציונו של הרבי היה מול החלון. הוא רצה לעלות לציונו של הרבי, כל כך הוא התלהב!

בעומדו במפתן הדלת, ענה אחד ואמר: "נו, כעת כבר תדע היכן השקר נמצא!?" אותו יהודי נתן יריקה ועזב את המקום...

שאלו אותו אנ"ש: "מה עשית?!", יהודי שכל כך מתנגד - הרי בזוויניגראדקע ליד שפאלע בוערת אש, והוא התעורר על ידי תפילת מנחה שלנו, וכבר חפץ היה לעלות לציונו של הרבי, ואתה בא ונותן לו 'סתירה', הרי בכך הנך מרחק אותו לגמרי!

הוא היה חריף! אולם "מה עשית? האם זהו עניינו של הרבי?!" הרי ריחקת אותו!"

פרשת וארא, שנת תשל"ד

(אחד הנוכחים: החסידים שבאו מפולין גם נהגו כך, האם הם למדו זאת ממנו?) הפולנים למדו ממנו? הוא למד מהם! אלא מאי? בוודאי, באומן לא נהגו כך! לא לא, לא זו הייתה הדרך באומן!

ר' געצע' היה יהודי ירא שמים, שקט --

בפולין היו שני רבי'ס גדולים, המגיד מקאזניץ, ו'החווה מלובלין', אלה היו בפולין! שניהם החזיקו מהרבי, הם נתנו את הסכמתם לליקוטי מוהר"ן^מ, ממילא היהודים בפולין החזיקו מהרבי, הם ראו שגדולי הצדיקים מחזיקים מהרבי^מ!

אולם בזמן שחלק מהמקורבים בפולין החלו להרעיש, לדבר, לבזות, הם גרמו בכך להתנגדות! לולא זאת לא הייתה בפולין כל התנגדות! רק בגלל זה שהם החלו לדבר על כל האדמו"רים, בכך הם גרמו להתנגדות!

כל האדמו"רים בפולין החזיקו מהרבי! מדוע? בגלל שהמגיד מקאזניץ, ו'החווה מלובלין' החזיקו מהרבי, לכן גם הם החזיקו מהרבי! ברם כשהתחילו לדבר עליהם...

הערות ומראי מקומות

מו.. ראה הסכמותיהם בתחילת ליקוטי מוהר"ן.

מזו.. עיין עלים לתרופה מכתב קס"ד, וז"ל בתוך דבריו: "...וְאֵינִי עוֹסֵק בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים זֶה יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, וְכִבֵּר זְכִיתִי לְהַדְפִּיֶסֶם כְּמֵה פְעָמִים עִם הַסְּכָמוֹת מְגֹדְלֵי יִשְׂרָאֵל מְחַבְּרִים מְפָרְסְמִים גְּאוּנֵי עוֹלָם, וְנִתְפָּשְׁטוּ בְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶט בְּמַדִּינוֹת לִיטָא וְרִיֶסֶן וּפּוֹלִין גְּדוֹל וּבְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵלֶם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם דְּבָרִים נְפִלְאִים וְאַמְתִּיִּים, וּפּוֹתְחִים שְׁעַר לְכָל דּוֹפְקֵי בְּתֻשׁוֹבָה, וּמְדַרְיָכִים אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, לְכַד בְּמַדִּינָתָנוּ רַבּוּ הַמַּחְלָקֶת, מַחְמַת דְּבָרֵי הַכֵּל".

לשנות מפני השלום

גם לעניין זה צריך שתהיה לנו 'אריכת אפים'!

יכולתי לדבר עם מתנגד מ'עניינו של הרבי'! היה מתנגד גדול – שדיברתי עמו מספר שעות, ודחפתי לו את כל הליקוטי מוהר"ן, ואת כל ליקוטי הלכות! הוא לא ידע כלל שאני 'ברסלב'ער חסיד', ולא ידע שכל אלו הם דיבורים מהרבי!

בעת שנפרדנו לדרכנו, אמר לי אותו מתנגד: "קשה עלי פרידתכם" – כך הוא אמר לי! הוא הוא 'מתנגד חריף', אלא שכלל לא ידע שאני 'ברסלב'ער חסיד'!

שהינו יחדיו ברכבת במשך מספר שעות, ובעת נסיעתי ברכבת נהגתי לאחוז בידי 'משניות', כדי שאם יבוא מתנגד, ירצה לגשת אלי! הרי באם אחזיק בידי ספר של הרבי, הוא לא ייגש אלי, על כן החזקתי בידי 'משניות'!

בראותו שאני מחזיק 'משניות' הוא ניגש ושאל אותי: "מי אתם? היכן הנך מתפלל? לאיזו חסידות הנך משתייך?" – ככה הוא שאל אותי מיד בהתחלה, אמרתי לו: "מתלמידי בעל שם אנכי!", התחמקתי ממנו, בשיחתנו אמרתי לו המון דברים מהרבי!

שאל אותי המתנגד: "געוואלד, היכן שמעתם כאלו דיבורים?, בספרי הבעל שם?!"

עד כדי כך ש"קשה עלי פרידתכם" – במילים אלו הוא נפרדנו! והוא היה מתנגד!

פרשת וארא, שנת תשל"ד

זה היה רצונו של הרבי: "רעדט פון מיר, שמועסט פון מיר, דערמאנט נישט מיין נאמען!" [דברו ממני, תשיחו ממני, ואל תזכירו את שמימה!]

אילו הייתי אומר לו משפט אחד, הוא היה קופץ ובורח מאתי, זהו זה!

(רמ"ב: רבי נתן גם נהג כך, שלא להזכיר את שמו של הרבי? הרי רוב ההתנגדות על רבי נתן נבעה מכך שהוא דיבר מהרבי בפרהסיא?!) היכן שהוא יכול היה!

'רבי נתן' כבר היה ידוע, בכל מקום ידעו מיהו, לא היה באפשרותו להעלים זאת! אמנם עלי לא ידעו, יכול הייתי להעלים זאת!

שובו בנים שובבים

(אחד שואל בענין המנהג שלא לאכול דבר מן החי בימי השובבים) מה שהנך רוצה תעשה!
הנך יכול לצום?! (רמ"ב: מתחילים מהבוקר עד הלילה, או שמתחילים כבר מהלילה?) האם בתענית צמים כבר מהלילה?!

הערות ומראי מקומות

מח.. עיין שיח שרפי קודש ח"א סימן קע"א: "רבנו אָמר: "איך וואלט געוואלט איר זאלט רעדן פון מיר און שמועסן פון מיר, איר זאלט נישט דערמאנען אין מיין נאמען; מיך אַרט נישט אז יענער זאל בענטשן אן ערנסט בענטשן און ס'זאל זיין פון מיין כח, און ער זאל נישט וויסן אז ס'איז פון מיין כח!"

ועיין בשיחות הר"ן אות קמ"א בסופו, לגבי ענין התיקון הכללי וז"ל: "...נאפשר שְהָרַב הַנ"ל וכיוצא מגדל תְּשׁוּקָתָם לְזָכוֹת בְּהֵם אֶת הַרְבִּים בְּתִקּוּן גָּדוֹל כְּזֶה, וְיִדְעוּ שֵׁישׁ שְׁנַמְצָאִים מִתְּנַגְדִּים וְחוֹלְקִים עַל רַבְּנוּ ז"ל, עַל-כֵּן קִיָּמוּ בְּנַפְשָׁם מֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל (יְכָמוֹת סה:): שְׁמַתָּר לְשָׁנוֹת בְּדָבָר הַשְּׁלוּם. וּבִפְרָט בְּדָבָר גָּדוֹל וְתִקּוּן כְּזֶה. וְעַתָּה בֵּין תְּבִין שְׂצָדְקוֹ הַנְּאָמַר לְעֵיל שְׁהֵם תִּקּוּן חֲדָשׁ לְגַמְרֵי וְלֹא יִדַּע מִזֶּה שׁוֹם נִבְרָא מֵימֹת עוֹלָם, וְתֹאמְרֵם בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, בְּכַדֵּי שְׁשִׁפְתוֹתָיו יִהְיוּ דוֹבְכוֹת וְכו' (סְנֵהֲרִין צ:), אֲשֶׁר כָּל הַצְּדִיקִים מִתְּגַעְגְּעִים לָזֶה, וּמִזֶּה אֲשֶׁר אֲלֻצוֹנֵי לְגִלוֹת כָּל הַנ"ל."

(אחד שואל מהו המקור למנהג שלא לאכול דבר מן החי) זה מובא בהלכות^{מט}, אמנם העניין שלא לאכול 'דבר מן החי' אינו מוזכר שם!

עד הלילה, הרי זה לא יותר מתענית!

(שואלים על אמירת 'סליחות' בימי השובבי"ם) רק ביום חמישי, יום אחד בשבוע! ששה שבועות, למעט 'חמשה עשר בשבט' שחל ביום חמישי, שאז אומרים 'סליחות' ביום שני בשבוע! ששה פעמים במשך ששה שבועות, ב'שנה מעוברת' שיש גם ת"ת – תרומה תצוה, ישנם סליחות מיוחדים לשבועות אלו!

(רמ"ב: מתי נוהגים לומר הסליחות?) לפנות בוקר, קודם התפילה! (רמ"ב: נו, ככולל [של אנ"ש בבני – ברק] צריך לומר!) סכס איתם, אסוף מנין, קודם תפילת שחרית, עשרים דקות קודם התחלת התפילה! מתי עומדים להתפלל? ברבע לשש? אם כן תתחילו 'עשרים דקות' קודם!

היום אמרו סליחות, הסליחות השני הוא של 'ערב ראש השנה', ואחד הוא מבה"ב.

בבית הכנסת 'ישועות יעקב' שבשכונת 'מאה שערים' מגיע ציבור גדול לסליחות!

(השואל: באומן נהגו לומר סליחות?) לא, רק כאן בארץ ישראל! (רמ"ב: מדוע באומן לא נהגו לומר סליחות?) אל תשאל אותי, אתה שואל קושיות? ! ככה היה, זהו!

הערות ומראי מקומות

מט.. בליקוטי הלכות הל' גילוח ד' אות ח': "...וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹבְבֵי"ם שֶׁבָּהֶם נוֹהֲגִים הַכְּשָׁרִים לְהַתְּעַנּוֹת וְלַצֶּעֶק לֵה' יִתְבָּרַךְ בְּתַפְלוֹת וּסְלִיחוֹת".

נ... עיין שיחות הר"ן אות קפ"ה שמובא שם שציוה לכמה אנשים שלא יאכלו מעת לעת אחד בשבוע דבר מן החי (שלא לגבי שובבי"ם).

פרשת וארא, שנת תשל"ד

(רמ"ב: בחיים חיותו של הרבי לא נהגו לומר 'הריני מקשר'?) אינני יודע, מסתם כן אמרו, הרי כתוב בתורה ב' בליקוטי מוהר"ן שצריך לקשר התפילה:א – מסתם התקשרו ואמרו 'הריני מקשר'!

מהו הנוסח המדויק שאמרו? איך שאמרו זה טוב!

הערות ומראי מקומות

נא... שם באות ו': "וְצָרִיךָ כָּל אֶחָד לְכוֹן בְּתַפְלָתוֹ, שִׁיקֶשֶׁר עֲצָמוֹ לְצַדִּיקִים שְׂבִדוֹר וכו'".

**דרושים נציגים להפצה
בכל ארץ ישראל**

להצטרפות חייגו:

0548.432.460

חסיד ברסלב יקר!

טול חלק בהוצאות

הדפסת הגליון מדי שבוע.

חתום על הודאת קבע.

והיה שותף בהפצת אור הצדיק!

לתרומות: 0548.432.460